

УДК 330.46:338.43

MODELING THE STRATEGIC COMPETITIVENESS OF ENTERPRISES IN THE AGRICULTURAL SECTOR OF THE ECONOMY

МОДЕЛЮВАННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Chukhlib A.V./ Чухліб А.В.

s.e.s., as.prof. / к.е.н., доц.

National University of life and environmental sciences of Ukraine,

Kiev, Heroiv Oborony Str. 11, 03041

Національний університет біоресурсів і природокористування України,

м. Київ, вул. Героїв оборони, 11, 03041

Анотація. В роботі розглядаються теоретико-методичні та прикладні питання моделювання стратегічної конкурентоспроможності підприємств аграрної сфери для цілей управління.

Ключові слова: моделювання, конкурентоспроможність, конкурентні переваги, якість, управління.

Abstract. The theoretical, methodological and applied issues of modeling the strategic competitiveness of agricultural enterprises for management purposes are considered in the proceedings.

Key words: modeling, competitiveness, competitive advantages, quality, management.

Вступ.

Ефективне функціонування підприємств аграрного сектору економіки визначається їх конкурентоспроможністю, здатністю зберігати та розширювати конкурентні переваги на цільовому внутрішньому та зовнішньому ринках. Моделювання стратегічної конкурентоспроможності підприємств виступає важливим інструментом для цілей управління.

Дослідження формування та стратегії розвитку конкурентоспроможності суб'єктів господарювання знаходять своє відображення у наукових працях вітчизняних і зарубіжних вчених, серед яких В. Андрійчук, Дж. Барні, О. Гудзинський, О. Єрмаков, В. Збарський, М. Ільчук, С. Кваша, Д. Колліс, М. Малік, В. Месель-Веселяк, М. Мескон, С. Монтгомері, О. Нужна, М. Портер, П. Саблук та ін.

Проте потребують подальшого дослідження питання моделювання стратегічної конкурентоспроможності підприємств аграрного сектору.

Основний текст.

Моделювання є одним із основних загальнонаукових методів, що застосовуються на теоретичному та емпіричному рівнях пізнання і полягає у розробці і дослідженні моделей. Модель відтворює суттєві особливості та основні параметри досліджуваного об'єкту. Моделювання стратегічної конкурентоспроможності підприємств аграрного сектору використовують для виявлення способів збереження і/ або посилення їх конкурентних переваг та утримання конкурентної позиції на ринку протягом тривалого часового періоду.

Для розкриття сутності стратегічної конкурентоспроможності аграрних підприємств розглянемо, насамперед, його базову категорію –

конкурентоспроможність. В науковій літературі представлено широке коло трактувань «конкурентоспроможності», що пов'язано із складністю, багатогранністю та багатомірністю компонент даної категорії.

Італійські економісти Д. Депперу та Д. Сератто пропонують визначати «конкурентоспроможність» за ознаками:

- 1) сутності категорії;
- 2) підходів до аналізу конкурентоспроможності [3].

М. Портер розглядає конкурентоспроможність, як властивість товару, послуги, здатності суб'єкта ринкових відносин виступати на ринку нарівні з представленою аналогічною продукцією, послугами, конкуруючими суб'єктами ринкових відносин [2].

Міжнародною організацією «Європейській форум з проблем управління» визначено конкурентоспроможність підприємства як його реальну та потенційну здатність здійснювати в реальних умовах проектування, виготовлення та збут продукції, яка за ціновими та споживчими характеристиками є більш привабливою для споживачів, ніж аналогічна продукція конкурентів.

Аналіз економічної літератури щодо трактування сутності категорії «конкурентоспроможності підприємства» дає можливість зробити висновок, що вагома частка авторів визначає конкурентоспроможність підприємства як його здатність виробляти конкурентоспроможний товар. Проте слід зауважити, що на ринку окрім товару, який виступає пасивним компонентом ринку, є і активні компоненти – підприємства, що опосередковано виступають носіями властивостей і характеристик конкурентоспроможності через вироблену продукцію/ надані послуги. Конкурентоспроможність підприємства аграрної сфери визначається не лише за конкурентоспроможністю продукції, а й з врахуванням інших показників ефективності діяльності підприємства.

Конкурентоспроможність підприємств аграрної сфери виявляється в їх потенційній здатності забезпечити конкурентні переваги, задовольняти потреби споживачів у сільськогосподарській продукції та пов'язана з ефективністю їх господарської діяльності. Стратегічна конкурентоспроможність, що є об'єктом стратегічного управління, представляє ймовірнісну перспективну здатність підприємств аграрного сектору зберігати і/ або посилювати комплекс конкурентних переваг, що сприятимуть їх конкурентоспроможності у стратегічному періоді.

Моделювання стратегічної конкурентоспроможності підприємств аграрного сектору базується на синергетичному підході, що забезпечує комплексність дослідження. Послідовність економіко-математичного моделювання стратегічної конкурентоспроможності підприємств:

1. формулювання мети моделювання, аналіз досліджуваної проблеми;
2. побудова економіко-математичної моделі;
3. математичний аналіз моделі;
4. підготовка вихідної інформації;
5. розробка алгоритму розв'язку задачі;
6. аналіз результатів моделювання, верифікація моделі.

Прогнозування стратегічної конкурентоспроможності аграрних підприємств полягає у комплексній розробці обґрунтованих тенденцій системи конкурентних переваг суб'єктів господарювання у довгостроковій перспективі, напрямів інноваційного розвитку, підвищення якості сільськогосподарської продукції та зниження витрат виробництва, що в сукупності слугує підґрунтям для розробки стратегії ефективного розвитку конкурентоспроможного суб'єкта господарювання.

Методичний інструментарій прогнозування використовують з метою дослідження причинно-наслідкових зв'язків між конкурентними чинниками та системою їх зворотного впливу на формування стратегії конкурентоспроможності суб'єкта господарювання, ступеня впливу конкретних закономірностей на процес дослідження, представлення об'єкта прогнозування у вигляді динамічної системи та відтворення цієї системи у майбутньому з певним ступенем ймовірності. Для прогнозування доцільно використовувати методи математичної екстраполяції та різного роду модифікації цих методів. У якості прогностичних функцій стратегічної конкурентоспроможності суб'єктів господарювання можна застосувати логістичні та експоненціальні функції.

Висновки.

Моделювання виступає важливим елементом формування концепції управління стратегічною конкурентоспроможністю підприємств аграрного сектору, надає їх якісну характеристику, дозволяє об'єднати в одну систему управлінських дій процеси стратегічного управління та заходи, що сприяють забезпеченню стратегічної конкурентоспроможності суб'єктів господарювання.

Література:

1. Охріменко І. В. Напрями підвищення конкурентоспроможності підприємств аграрної сфери. Актуальні аспекти розвитку підприємств аграрної сфери: облік, аудит та фінансування. Херсон : Грінь Д.С., 2013. С. 77–80.
2. Портер М. Конкуренція. пер. з англ. М. Портер. Вільямс, 2005. 608 с
3. Depperu D., Cerrato D. Analyzing International Competitiveness at the Firm Level: Concepts and Measures. Working Paper No. 32. Piacenza : Dipartimento Scienze Sociali Sezione Economia Aziendale, Universita Cattolica del Sacro Cuore, 2005. 27 p.

Тези відправлені: 21.12.2022 .

© Чухліб А. В.